

Sinds 1980 hebben verschillende gerenommeerde historici benadrukt hoezeer een geschiedenis van de werkgeverswereld, opgevat buiten de technische en economische aspecten en in een sociaal-cultureel, ideologisch en politiek perspectief, in België nog moet worden geschreven.

Het is vanuit deze invalshoek, die helaas ongebruikelijk is gebleven, dat mijn boek "Histoire politique de la région Mons-Borinage Intérêts économiques et idéologies (1830 - 1870)" de politieke geschiedenis van de jaren 1830-1870 benadert, waarbij de zorg voor de materiële belangen van de gekozenen en hun kiezers voorrang krijgt boven de verdediging of bestrijding van de rol van de religie en de kerk in de toenmalige samenleving.

Dit boek is zeker niet de enige recente publicatie die het politieke leven van de jaren 1830-1870 behandelt met dezelfde nadruk op materiële en sociale kwesties. Dat gebeurde bijvoorbeeld ook in het briljante werk van Els Witte over de Oranjes ("Le Royaume perdu", Brussel, 2016), of in de uitstekende synthese van Eliane Gubin en Jean-Pierre Nandrin over "liberaal en burgerlijk België" van 1846 tot 1878 (Brussel, 2010).

Toch is mijn boek naar mijn mening het eerste dat op deze manier prioriteit geeft aan zijn onderwerp, zoals blijkt uit de inhoudsopgave en de opeenvolging van de hoofdstukken.

Wat de in mijn boek genoemde kandidaten en gekozenen drijft om zich in het politieke spel op nationaal en provinciaal niveau te mengen, zijn materiële belangen.

Soms alleen persoonlijk, maar vaker gedeeld of in concurrentie met min of meer andere actoren op regionaal niveau.

Het is om deze materiële belangen te verdedigen, en indien mogelijk verder te doen bloeien, dat zij zich kandidaat stellen voor de Kamer, de Senaat en de Provinciale Raad, en vaak ook op gemeentelijk niveau, zoals blijkt uit het geval van de stad Bergen.

Hun gevoelens over de rol en de positie van de godsdienst en de Kerk in de publieke sfeer van de samenleving zijn weliswaar van invloed op sommige van hun handelingen, maar zijn niet van doorslaggevend belang voor het politieke engagement van bijna allen.

Voor de meeste van deze mensen uit de middenklasse zijn respect en goede betrekkingen met "hun" priesters, evenals het bijwonen van de mis door hun vrouwen en kinderen, de norm zolang de geestelijken de privésfeer niet verlaten.

Mijn boek werpt als weinig andere werken licht op het extreme politieke belang in die tijd van de concurrentie tussen de industriebekkens vanuit het oogpunt van de douaneheffingen op hun producten en de ontwikkeling en prijsstelling van waterwegen en spoorwegen, die toen in een snel tempo toenamen.

Een situatie die in dit boek wordt belicht, is dat tot de ontwikkeling van een spoorwegnet in de jaren 1840, een van de voorwaarden om parlementariër te zijn in die tijd, die in de bestaande geschiedschrijving nooit wordt vermeld, was dat men niet alleen familiebanden moest hebben in het district dat het parlamentslid verkoos, maar ook een woonplaats in Brussel moest hebben, en dat was het geval zolang de trein geen retourreis op één dag kon maken tussen het gewest dat het parlamentslid verkoos en de hoofdstad.

Een Brusselse woning dus, die alleen beschikbaar was voor advocaten die in Brussel carrière maakten, ook als magistraat, en voor de enkele edelen, grootgrondbezitters, die als enigen in aanmerking kwamen voor verkiezing in de Senaat, die 's zomers afwisselend een kasteel op het platteland en 's winters een herenhuis in de hoofdstad hadden.

De meerderheid van de parlementariërs uit die tijd die in mijn boek worden genoemd, zijn juristen die hun beroep als politicus op dezelfde manier uitoefenen als zij hun beroep als advocaat uitoefenen, dat wil zeggen zonder toga, met vergelijkbare cliënten en werkwijzen, of het nu gaat om toespraken of soorten benaderingen.

Geen van de meest begaafde parlementariërs die in mijn boek worden genoemd, wilde duidelijk minister worden, laat staan regeringsleider, hoewel de portefeuille Openbare Werken zeer nuttig had kunnen zijn voor het industriebekken dat zij vanaf de jaren 1830 verdedigden, zoals het voorbeeld van de diensten die Adolphe Dechamps aldus leverde ten behoeve van het concurrerende bekken van het Centrum duidelijk aantoonde. Het is duidelijk dat voor hen, althans tot 1878, het ministerschap een verspilling was van kostbare tijd, die anders veel winstgevender zou zijn.

Bij het lezen van het boek blijkt ook dat naast talent, bekwaamheid en vrijwilligheid, politieke carrières en macht hand in hand gingen met een persoonlijk fortuin, dat voor de meesten van hen noodzakelijkerwijs werd versterkt door een gelukkige huwelijksband.

Voor sommigen was hun fortuin te danken aan hun dynamiek en hun buitengewone professionele succes, maar voor de rijksten was het niet minder het resultaat van een gelukkig huwelijk: velen van hen zouden nooit een politieke carrière hebben gemaakt als ze niet met een rijke erfgename waren getrouwd!

De intense politieke strijd over tarieven en tolheffing op transportroutes was een gewelddadige oorlog die de concessiehouders van kolen en (toekomstige) kanalen en spoorwegen zich niet konden veroorloven niet te voeren.

Hoewel het vaak veel geld opbracht voor de winnaars, was het bijna altijd met kortstondige winsten: net als de duizelingwekkende ontwikkeling van de spoorwegen in die tijd, werden de protectionistische of tariefposities die zo in stand werden gehouden of verworven, en die voortdurend in een razend tempo evolueerden, meestal in minder dan vijf jaar volledig omvergeworpen.

De plaatselijke vrijmetselarij, die in dit boek wordt bestudeerd, speelde een belangrijke rol in de antiklerikale strijd, en had een onmiskenbare politieke invloed op bepaalde verkiezingen, maar leidde als het ware nooit het spel.

Met uitzondering van de oprichting van de kortstondige liberale verenigingen, waar zij het initiatief nam en een beslissende rol speelde, was het vooral in de marge, ten gunste van een incidentele gelegenheid, en vaak als hulpkracht, dat zij haar pionnen wist te plaatsen en politiek gewicht in de schaal wist te leggen op de gebieden waaraan zij de voorkeur gaf.

Dit is op zichzelf al een opmerkelijke invloed en efficiëntie voor een verbond van mensen waarvan de lokalen, gedurende een tijd verlaten, in de jaren van voorspoed hooguit een twintigtal deelnemers verzamelden.

Een soortgelijke beschouwing kan worden gemaakt over de kern van lokale geestelijke notabelen, die ook niet meer dan een twintigtal hardcore militanten telde. In de plaatselijke geschiedschrijving wordt meestal melding gemaakt van hun gebrek aan politiek succes in Mons en de Borinage, en het is waar dat zij stelselmatig faalden bij verkiezingen. Maar hebben zij uiteindelijk niet de overwinning behaald met de particuliere ontwikkeling van het middelbaar onderwijs (het jezuïetencollege van Sint Stanislas en het instituut van de Dames van het Heilig Hart) en het behoud van een religieus kader en inhoud in het lager onderwijs,

de vermenigvuldiging van stichtingen, congregaties, sodaliteiten en andere "goede werken", en een kerkelijk strijdapparaat dat met hun steun krachtig werd versterkt door jezuiten, redemptoristen en andere missionaire kaders?

Het boek herinnert ons ook aan dit vaak over het hoofd geziene feit: bij het politieke leven in het midden van de 19e eeuw was slechts 2% van de bevolking betrokken! Als het leven van de hele bevolking van die tijd door het politiek werd beïnvloed, werd het politiek beziend door slechts een klein deel ervan. Terwijl de in dit boek genoemde regio rond 1870 ongeveer 190.000 inwoners telde, werden slechts 4.000 kiezers opgeroepen om te stemmen bij de parlaments- en provinciale verkiezingen.

Afgezien van enkele uitingen van woede van arbeiders jegens de heersende bourgeoisie, weten we bijna niets over de overige 98% van de mannen en 100% van de vrouwen.

Evenmin in hoeverre zij zich al dan niet betrokken voelen bij dit politieke leven waarvan zij de gevolgen ondervinden en dat niettemin grotendeels hun bestaan bepaalt.

Een soortgelijke monografie over de industriegebieden van Charleroi, het Centrum, Luik, Verviers, Gent en Antwerpen bestaat vandaag niet: dit boek toont aan welke enorme leemte er bestaat in de bestaande geschiedschrijving over het Belgische politieke leven van 1830-1870.

Het verslag in dit boek begint in 1830 met het nieuwe institutionele kader dat door de Belgische revolutie werd ingevoerd en eindigt in 1870, met het einde van een dertienjarig bewind van doctrinair liberalisme in België. 1870 is ook een tijd waarin het bestaande politieke, economische en sociale evenwicht in vraag wordt gesteld, met de Frans-Duitse oorlog, de val van Napoleon III, de gebeurtenissen en gevolgen van de Commune van Parijs en de eerste ontwikkelingen van de Socialistische Internationale, zowel voor België als voor de omliggende landen. Vanuit industrieel en commercieel oogpunt, dat de context vormt voor sommige van de politieke kwesties die in dit boek worden besproken, is 1870 ook de tijd waarin internationale handelsbetrekkingen werden aangeknoopt die opnieuw op vrijhandel waren gebaseerd, alsmede de tijd waarin de Europese industriële bekkens werden geherstructureerd op basis van de exploitatie van nieuwe steenkoollagen, de verplaatsing van de staalindustrie en het eerste, nu gerationaliseerde resultaat van de ontwikkeling van de communicatieroutes.

Inhoudsopgave

Eerste deel: Het kader van het verhaal

Demografische situatie	20
De stad Bergen en het omliggende platteland	21
De kolenindustrie.	26
De bestaande wetgevende en adviserende instellingen	37
De revolutie van 1830 in Bergen.	62

Tweede deel. De kiezers. De verkiezingen. De gekozen vertegenwoordigers

Op nationaal niveau: ministers, afgevaardigden bij de Nationaal Congres, Huis en Senaat .	84
Op provinciaal niveau	248

Derde Deel. Verenigingen. De Pers

Het "klerikale" kamp .	268
------------------------	-----

Het "antiklerikale" kamp .	279
De werkgeversorganisaties .290	
De lokale pers	329
<u>Deel vier. De belangrijkste politieke kwesties</u>	
Het douanevraagstuk	352
Waterwegen en spoorwegen naar de verschillende Franse kolenmarkten	416
Waterwegen en spoorwegen naar de verschillende Belgische steenkoolmarkten	476
De plaatselijke industriële spoorwegen	508
De "police des ateliers"	544
Het debat over de plaats van de godsdienst en de macht van de geestelijkheid in het onderwijs	568
De kwestie van de uitbreiding van het kiesrecht, de leerplicht en de regulering van de kinderarbeid	614
De "Temporel des cultes" en de kwestie van de begraafplaatsen	625
Korte conclusie	644
Bronnen en bibliografie	650
Index van persoonsnamen	709
Index van namen van industriële bedrijven	723
Lijst van illustraties	728
Lijst van kaarten	730

Verkoopprijs (exclusief verzendkosten):30 EURO.

De bestellingen moeten worden gericht aan de secretaris-generaal van Hannonia Jean-Paul Hoyois, Rue du Petit-Villerot, 240 B - 7334 Hautrage jphoyois[[@](mailto:jphoyois@gmail.com)]gmail.com.